

Posudek bakalářské práce *Čeština slovenských mluvčích*

Bakalářskou práci Dany Haluškové oponuji již podruhé. První verze práce nebyla obhájena, přičemž mezi mé hlavní výtky patřila nestandardnost teoretické části práce (absence odkazů na literaturu, neucelenost výkladu), spornost některých tvrzení, absence zahraniční literatury k tématu a dále problémy s analýzou.

S některými problémy se autorka byla schopna do určité míry vyrovnat. Především lze ocenit, že první, teoretická část práce je nyní relativně čitelná a splňuje základní standardy odborného textu. Na druhou stranu se jedná spíše o pospojované výňatky z odborné literatury bez kritického odstupu a vlastního názoru na věc, což lze však v bakalářské práci tolerovat. I přes tento autorsky vcelku nenáročný postup jsou však některé pasáže z této části poněkud zmatečné – srov. například tento odstavec:

„Jednou z metod zkoumání jazykových chyb je kontrastivní analýza založená na behavioristických teoriích. Vznikla ve 30. letech 20. století a nejvíce se rozvíjela v 50. a 60. letech. Poprvé použil pojem kontrastivní analýza (Contrastive Analysis) Benjamin Lee Whorf, do té doby se tento obor nazýval srovnávací lingvistika (Contrastive Study) nebo také srovnávací studie (Comparative Linguistics). Existoval ale již předtím.“ (s. 18)

Zatímco teoretická část doznala výrazných změn a byla by z mého hlediska celkově přijatelná, výzkumná část práce se s mými výtky nevyrovnala prakticky nijak. Nadále tak platí všechny výtky z prvního posudku. Vůbec není vysvětlena výzkumná metodologie. Není zřejmé, proč autorka zvolila pro analýzu zrovna dané dva mluvčí, není jasné, proč vypadal rozhovor tak, jak vypadal – čeho tím chtěla autorka dosáhnout, jaké měla hypotézy atd. Není zřejmé, jak autorka pořídila oficiální a neformální projevy mluvčích (v jednom případě to vypadá jako nahrávka první části výukové hodiny). Rovněž zde není vůbec vysvětleno, jakým způsobem autorka postupovala při zpracování nahrávek. V práci je uveden pouze pravopisný přepis, který dokonce zachovává i interpunkci, neobsahuje informace o pauzách, zjevně vypouští falešné starty, přeřeknutí atd., přitom může jít o jevy, které jsou z hlediska analýzy znalosti češtiny důležité. Jak autorka stanovovala, kde v mluveném projevu začíná a kde končí věta? Proč autorka volila zrovna danou metodu? V čem je výhodná?

Nadále není jasné, k čemu chce autorka svou analýzou chce dospět. Materiálu je nadále velmi málo. Analyzovat chyby v krátkých projevech dvou nerodilých mluvčích je málo i pro práci seminární, kde stačí ukázat schopnost užívat náležitě rozličné lingvistické nástroje. Bakalářská práce by měla mít z principu vyšší aspirace – měla by si klást zajímavou a dosud nezodpovězenou výzkumnou otázku, měla by tomu uzpůsobit materiál, s nímž pracuje, metody, které používá, atd. V této práci se však nestalo ani jedno.

Konkrétních výtek k výzkumné části by mohlo být hodně. Proč autorka o jednom mluvčím píše, že se vyhýbá fonému ř, když v rozhovoru s ním se ř objevuje hned ve dvou ze tří případů užití (*roššíříme, střední*) a neobjevuje se pouze ve tvaru štyry, který ale s ř nevyslovují ani rodilí mluvčí češtiny. Na jakém základě autorka tvrdí, že mluvčí volí výraz *cvičení* místo *seminář* proto, aby se vyhnul ř? Považuje autorka za etické uvádět celé jméno a rok narození jedné z osob, jejíž jazyk zkoumala? Proč je jako mluvený projev z oblasti oficiální komunikace uveden text dopisu či e-mailu? Proč analýza neusouvztažňuje počet chyb vůči počtu správně použitých tvarů? Proč si autorka myslí, že tři užití slova řešení v sedmi větách je projevem nedostatečně široké slovní zásoby v češtině? Není v tvrzení „Celkově je problémem zejména vyhýbání se některým typům komunikace či výrazům obsahujícím hůře vyslovitelné hlásky, v nichž pak mluvčí skutečně dělají chyby, protože je nemají dostatečně procvičené.“ logický rozpor? Co myslí autorka tím, že čeština a slovenština mají jiný přízvuk (s. 43)? Co znamená, že přízvuk nemá v češtině lexikální funkci a že může být vnímán jako rušivý, ale

neohrožuje porozumění sdělení jako celku (s. 44)? Pokračovat by bylo možné dále, ale domnívám se, že to není nutné.

Jazyková úroveň práce je vcelku slušná (překlepy či pravopisné chyby jsou řídké). Podobně nízká jako v předchozí verzi práce je však jazyková úroveň anglického abstraktu.

Celkově lze konstatovat určité zlepšení týkající se teoretické části práce. Hlavní, totiž výzkumná část práce je však podle mého názoru nadále nepřijatelná, protože nespĺňuje požadavky kladené na bakalářské práce. Práci proto k obhajobě **nedoporučuji**.

V Praze dne 28. srpna 2016

Mgr. Jan Chromý, Ph.D.